

Rukověť (eko)vzdělavatele II. aneb Doporučení pro přípravu a realizaci vzdělávacích akcí pro odbornou veřejnost

Vzdělávací akce pro odbornou veřejnost – charakteristika

Smyslem vzdělávacích akcí pro odbornou veřejnost, tj. pracovníky veřejné správy, podnikatelského sektoru, neziskového sektoru a další jasně profilované (definované) skupiny, je rozvoj jejich kompetencí v oblasti profilace (zájmu), vždy ale s vazbou na problematiku životního prostředí, udržitelného rozvoje nebo EVVO. Podmínkou úspěšného absolvování je osobní účast na akci. Za vzdělávací akci považujeme takovou, které se účastní minimálně 5 osob (nižší počet je považován za konzultaci), maximálně XY¹ osob a trvá alespoň 3 hodiny. Vzdělávací akce je pečlivě připravená, probíhá ve vhodném prostředí, její obsah a použité metody vedou k naplnění cílů. Akce je organizačně i lektorsky dobře zvládnutá a nechybí zpětná vazba od účastníků, příp. lektorů, i celkové hodnocení. Vzdělávací akce odpovídá níže uvedeným zásadám, které vycházejí z principu od cílů k prostředkům.

1) Cíle a příprava vzdělávací akce

- Vzdělávací akce má jasně zformulované vzdělávací cíle a je možné je alespoň částečně ověřovat.
 - formulováno z pozice / pohledu účastníka (co účastník dělá po absolvování vzdělávací akce)
 - formulováno SMART – specifický (smysluplný), měřitelný, akceptovatelný (dosažitelný, ambiciózní ...), realistický (reálný), termínovaný (časově ohraničený) – nebo KOUČ(EM) – konkrétní, osobní, uskutečnitelný, časově ohraničený, (environmentální, měřitelný)
 - formulovány na úrovni znalostí, dovedností, rozvoje schopností, postojů, hodnot, jednání

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

- Cíle vycházejí z potřeb cílové skupiny a zároveň z poslání / cílů organizace.
 - pojmenováno, jak / v čem cíle vzdělávací akce korespondují s posláním organizace
 - nastaven promyšlený způsob zjišťování potřeb cílové skupiny
 - pojmenovány konkrétní potřeby, na které vzdělávací akce reaguje

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

¹ V případě, že se akce účastní více jak 30 osob (např. z důvodu určité vzdělávací formy), a bývá obtížné naplnit některá konkrétní doporučení, snažíme se jich dodržet co nejvíce dalších.

- Vzdělávací akce má zpracovanou písemnou podobu (na základě charakteru akce, zkušeností organizátora, místa realizace, lektorského zajištění apod.)
 - organizační poznámky (časový rámeček – termín, místo konání, technika a další pomůcky ...)
 - obsahové poznámky (min. popsané cíle, časový harmonogram, přehled aktivit ...)

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

- Příprava ponechává prostor (případně je variantní) pro zvláštnosti konkrétní skupiny a pro aktuální potřeby účastníků.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

2) Obsah a struktura vzdělávací akce

- Obsah vychází z cílů a zdůrazňuje smysluplnost pro cílovou skupinu (tj. to, co o dané věci opravdu potřebuje a chce vědět).

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

- Obsah vzdělávací akce je v souladu se současným stavem poznání v daném oboru (včetně různých pohledů / přístupů k dané věci).
 - seznam literatury, ze které bylo čerpáno / zdroje informací (poznatků)

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

- Vzdělávací akce má jasně vytvořenou strukturu s logickým sledem činností, která vede k dosažení stanovených cílů. Dílčí činnosti jsou cílevědomě využívány jako prostředky k dosažení těchto cílů.
 - lektor uvede, k jakému konkrétnímu cíli / cílům aktivita směřuje // lektor odůvodní zařazení konkrétní aktivity ve vztahu k cílům // pojmenuje přínos aktivity ve vztahu k cílům programu / v rámci struktury programu

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

3) Metody a formy vzdělávací akce

- Metody a formy jsou voleny a použity tak, že vedou k dosažení cílů a jsou vhodné pro dané téma, prostředí a přiměřené cílové skupině.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

- Metody a formy jsou voleny a použity tak, aby je pedagogičtí pracovníci (účastníci vzdělávání) mohli dále přenášet do své praxe.
 - účastníci (příp. lektor) uvedou, jakým způsobem by mohli (účastníci) ve své praxi použité metody aplikovat

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

- Pro vzdělávání lze využívat různé modely učení².

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

² Modely učení rozumíme doporučené postupy pro sestavení a vedení výuky, odvozené z různých teorií učení či teorií environmentální výchovy. Použití modelů usnadňuje plánování metod a aktivit a dává větší šanci, že výuka povede ke stanoveným cílům. Jedná se např. třífázový model výuky E-U-R, Kolbův cyklus učení, Karplusův model, 4MAT, Cornellův Flow Learning a další. Přehled modelů učení pro environmentální výchovu je nejlépe zpracován v zatím nepublikovaných materiálech PhDr. Jana Činčery, PhD. Informace ke konkrétnímu modelu lze najít v příslušné literatuře.

- Pokud jsou použity prezentační metody, dbáme na kvalitu jejich provedení (práce s power pointem, množství informací, práce s flip chartem apod.)

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

4) Podmínky a prostředí pro vzdělávací akci

- Během vzdělávací akce, a pokud je to možné i v celém provozu zařízení, kde vzdělávací akce probíhá (zejm. střediska ekologické výchovy), je patrná snaha o promítnutí zásad (trvale) udržitelného rozvoje do praxe (třídění odpadu, šetření s vodou, biopotraviny atd.)

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

- Vzdělávací akce probíhá v příjemném prostředí, které je motivační, příp. reprezentativní a vhodné pro připravené činnosti. Je-li to možné a z hlediska zaměření vzdělávací akce přínosné, je preferován přímý kontakt s přírodou.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

- Používané pomůcky jsou vhodně voleny k charakteru akce (názorné, estetické, přírodní apod.) Dbáme na to, aby odrážely zásady udržitelnosti (tzn. např. recyklovaný papír, opakovaně použitelné pomůcky, dřevo) a aby byly bezpečné a praktické.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

5) Činnost lektora v průběhu vzdělávací akce

- Vzdělávací akci lektorsky zajišťuje kompetentní osoba (s lektorskými i odbornými znalostmi a dovednostmi).

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

- Lektor, příp. organizátor se na začátku programu představí a informuje účastníky o programu (včetně cílů, pokud je to vhodné), příp. zajišťující organizaci.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

- Lektor, příp. organizátor se seznámí s účastníky a zjistí jejich očekávání, pokud tak již neučinil někdy dříve, např. na předcházející vzdělávací akci).

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

- Lektor si s účastníky domluví pravidla fungování v průběhu akce (pro vzájemné oslovování, chování, komunikaci, nakládání s mobilními telefony apod.)

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

- Lektor vede vzdělávací akci tak, aby v co největší míře dosáhl cílů, reaguje na aktuální situaci úpravou prostředků, v odůvodněných případech i úpravou cílů.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

- Lektor propojuje nové poznatky s tím, co účastníci o problematice vědí, ukazuje jejich praktické využití a souvislosti.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

- Lektor účastníkům věnuje rovnoměrnou pozornost, vytváří otevřenou a bezpečnou atmosféru, podporuje vzájemnou spolupráci mezi sebou a účastníky, mezi účastníky navzájem, vytváří prostor pro vyjádření názorů a nápadů, reaguje na aktuální potřeby.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

- Lektor poskytuje účastníkům v průběhu vzdělávací akce zpětnou vazbu k jejich práci (vhodnou formou je např. popisný jazyk³).

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

- Z chování lektora je patrný soulad se sdělovanými postoji, příp. vysvětlí, zdůvodní nebo okomentuje rozpor / rozdíl.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

- Lektor mluví spisovnou, příp. vhodně použitou hovorovou češtinou, jeho písemný projev je čitelný, pohyb vhodně dotváří lektorský projev.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

- Lektor zvaží míru formálnosti oděvu, příp. celkového vzhledu.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

³ Popisným jazykem slovně vykresluje situaci, chování, výkon nebo pocit účastníka (např. ve vaší prezentaci jste dodrželi stanovený čas) na rozdíl od "posuzujícího" jazyka, kterým vynášíme hodnotící soudy (tato skupina byla výborná a velmi šikovně úkol zvládla). Základními kritérii pro popisnou zpětnou vazbu je, že popisujeme vnímané (co jsme viděli a slyšeli) a vztahujeme to k předem stanoveným nebo obecně platným kritériím a dáváme prostor pro odhalení chyb samotnému účastníkovi. Více informací najdete např. v publikacích: Košťálová H., Miková Š, Stang. J.: Školní hodnocení žáků a studentů. Portál. Praha 2008. Košťálová H., Straková J. a kol.: Hodnocení, důvěra, dialog, růst. SKAV. Praha. 2008

Organizační zabezpečení vzdělávací akce

- Vzdělávací akce je dostatečně a včas předem naplánovaná a zajištěná – kvalitní lektor (viz výše bod 5), vhodné prostory (viz výše bod 4), zajištěna propagace.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

- Vzdělávací akce je po organizační stránce adekvátně personálně zabezpečena (např. uvítání, registrace účastníků, výběr poplatků, zajištění občerstvení, ubytování, obsluha techniky, fotograf atd.)

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

- Součástí propagace vzdělávací akce je pozvánka s přihláškou minimálně s následujícími náležitostmi: název, obsah vzdělávací akce, termín, lektor/lektori, cena (uvést, co cena zahrnuje) + storno poplatky, způsob úhrady, datum pro přihlašování, odpovědná osoba a kontakt na ní, popis cesty (příp. mapa), informace o tom, pro koho je akce určena, příp. o donátorech, číslo akreditace.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

- Organizátor vybere vhodný termín pro konání vzdělávací akce – plánuje s ohledem na další akce v místě, regionu (kalendář regionálních akcí), zváží vhodnost svátků a prázdninového období pro konání akce.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

- Časový harmonogram vzdělávací akce je přizpůsoben dopravní dostupnosti.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

- Organizátor před začátkem akce na místě zajistí přípravu prostor, pomůcek, techniky (na základě domluvy s lektorem), prezenční listiny, zajistí podmínky pro pohodu účastníků (vhodná teplota, toalety, občerstvení apod.), vhodné materiály pro účastníky v dostatečném množství a kvalitě, osvědčení se všemi náležitostmi (vyplývajícími z požadavků akreditace, dále např. s logy donátorů).

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

- S osobními údaji sebranými pro potřeby vzdělávací akce zachází organizátor podle zákona o ochraně osobních údajů a dalších prováděcích předpisů.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

- Organizátor zajistí všechny administrativní a technické práce spojené s ukončením vzdělávací akce (úklid, úpravu prostor, archivaci materiálů a dokumentů, rozesílku slíbených materiálů účastníkům, odpovědi na nezodpovězené otázky apod.)

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

6) Zpětná vazba a hodnocení

- Vzdělávací akce má předem promyšlený systém hodnocení, do jaké míry bylo dosaženo cílů⁴, zároveň je tento systém uplatněn.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

⁴ K hodnocení, do jaké míry bylo dosaženo cílů, pomáhají např. předem stanovená kritéria a indikátory; různé promyšlené kombinace ústního a písemného hodnocení účastníků, kteří se k cílům vyjadřují; ověření pomocí hodnocení práce účastníků apod. Hodnocení mohou provádět sami účastníci akce, kolegové ze SEV, externí hodnotitel, příp. další osoby, také lektor by měl reflektovat svoji práci. Výsledky hodnocení by měly být využity pro další zkvalitňování vzdělávací akce.

- Je věnován prostor závěrečné reflexi, která umožňuje účastníkům vyjádřit se k průběhu i obsahu akce.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....
.....

Členové pracovní skupiny ke kvalitě činnosti SEV fungující při SSEV Pavučina